

P R I R U Č N I K

Europska konvencija o ljudskim pravima

Donna Gomien

Zadar, 2007.

Pravo na suđenje u "razumnom roku"

Najveći broj predmeta koje je rješavao Europski sud za ljudska prava odnosio se na navodnu povredu prava na pošteno suđenje u razumnom roku. Tijela Konvencije utvrdila su čimbenike prema kojima se ocjenjuje da li daní postupak zadovoljava kriterij "razumnog roka". Ti čimbenici su složenost danog predmeta, ponašanje nadležnih vlasti, ponašanje podnositelja zahtjeva, i važnost predmeta spora za podnositelja zahtjeva (vidi, na primjer, *Buchholz protiv Njemačke* (1981.)).

Sud ocjenjuje složenost predmeta u svjetlu takvih čimbenika kao što su narav činjeničnih ili pravnih pitanja o kojima je riječ, broj okrivljenika, stranaka ili svjedoka, tijek usporednih ili povezanih postupaka, kao i svaki međunarodni čimbenik.

S obzirom na ponašanje podnositelja zahtjeva Sud je zauzeo stav da se od okrivljenika u kaznenom postupku ne može tražiti da surađuje kako bi se postupak ubrzao (*Eckle protiv Njemačke* (1982.)). Ponašanje branitelja ne pripisuje se okrivljeniku te stoga, kada je njegovo djelovanje primarni uzrok odugovlačenja postupka, Sud neće utvrditi da je došlo do povrede članka 6. (*Punzelt protiv Češke* (2000.)).

S obzirom na ponašanje nadležnih vlasti Sud smatra državu odgovornom za sve odgode koje su prouzročile njene upravne i sudske vlasti. Država je dužna organizirati svoj pravni sustav tako da osigura mogućnost okončanja postupaka unutar razumnog roka. Sud je odbacio državne argumente da su manjak osoblja ili opće upravne teškoće dostatno opravdanje za neispunjenje kriterija "razumnog roka" (*De Cubber protiv Belgije* (1984.), *Guincho protiv Portugala* (1984.)). Sud nije imao razumijevanja niti za državne argumente da se dugačke

odgode mogu opravdati političkim okolnostima, kada su se te okolnosti pojavile nakon početka postupka. (*Pammel protiv Njemačke* (1997.) i *Probstmeier protiv Njemačke* (1997.)). Privremena preopterećenost sudova ne povlači odgovornost države ugovorne stranke ukoliko ona hitno djelotvorno ne djeluje da otkloni izvanrednu situaciju.

Razumni rok u građanskom postupku računa se od trenutka pokretanja postupka, a u kaznenom od trenutka podizanja optužnice. U razumni rok u građanskom postupku računa se ne samo vrijeme potrebno da se donese pravomoćna presuda u predmetu nego i vrijeme potrebno da se ona izvrši (*Di Pede protiv Italije* (1996.) i *Guillemin protiv Francuske* (1997.)). Sud je u kontekstu kaznenih predmeta utvrdio da rok teče od trenutka "kada je pojedinac dobio službenu obavijest od nadležnih vlasti u kojoj se tvrdi da je počinio kazneno djelo" (*Deweer protiv Belgije* (1980.)). U predmetu *Eckle protiv Njemačke* (1982.) Sud je dodao "kriterij za to da li se na 'situaciju [osumnjičenog] bitno utjecalo'" isti je onaj koji vrijedi za utvrđivanje može li se nekoga smatrati okrivljenim za kazneno djelo. (U predmetu *Eckle* vodila su se dva postupka koja su trajala sedamnaest odnosno deset godina). Razmatrano razdoblje završava kada odluka najviše domaće instance postane pravomoćna.

Općenito, Sud primjenjuje blaže kriterije u odnosu na državu prigodom odlučivanja o duljini trajanja građanskih postupaka od onih u kaznenim postupcima. Dosljedno se držao strogog kriterija u predmetima u kojima se pobijala duljina postupaka za naknadu štete koje su pokrenule osobe zaražene HIV virusom kroz transfuziju krvi (*X. protiv Francuske* (1992.), *Karakaya protiv Francuske* (1994.), i *A. i drugi protiv Danske* (1996.)), i s obzirom na postupke skrbištva nad djecom te sličnim pitanjima (*Hokkanen protiv Finske* (1994.), *Ignaccolo-Zenide protiv Rumunjske* (2000.)).